

Luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentin mukainen päätös koskien rauhoitettujen lintujen häirintää

Hakija

Helsingin yliopisto,
Luonnontieteellinen keskusmuseo,
Johtaja Marko Hyvärinen
Intendentti Jari Valkama
PL 17
00014 Helsingin yliopisto
marko.hyvarinen@helsinki.fi, jari.valkama@helsinki.fi

Asia

Poikkeuslupahakemus lintuja koskevista luonnonsuojelulain 39 §:n rauhoitussäännöksistä; lupa pyydystää luonnonsuojelulain piiriin kuuluvia lintuja rengastusta ja kontrollointia varten tutkimustarkoituksessa koko Suomen alueella Ahvenanmaata lukuun ottamatta ajalle 1.1.2023-31.12.2027

Hakemus

Helsingin yliopisto/Luonnontieteellinen keskusmuseo (Luomus) hakee poikkeuslupaa pyydystää luonnonsuojelulain 39 §:n 1 kohdan kiellosta poiketen luonnonsuojelulain piiriin kuuluvia lintuja rengastusta ja kontrollointia varten tutkimustarkoituksessa.

Rengastuksen avulla saatavia tietoja käytetään mm. lintujen muuttoreittien, talvehtimisalueiden, levittäytymisen, elossa säilyvyyden ja pesimismenestyksen tutkimiseen. Lupaa haetaan Luomuksen hyväksymille, rengastamiseksi sitoutuneille henkilöille (luvan käyttäjät), jotka täyttävät rengastuslupaehdoissa asetetut vaatimukset. Lupaa haetaan rengastamisen ja kontrolloinnin lisäksi höyhenten tai verinäytteen keräämiseen ja hallussapitoon kertaluontoisena tapahtumana rengastamisen yhteydessä tutkimustarkoituksia varten. Näytteiden keruun edellytyksenä Luomus arvioi ja hyväksyy tutkimushankkeen, minkä vaatimuksia ovat kertaluontoisuuden lisäksi eläinlupia myöntävän aluehallintoviraston alaisen valtakunnallisen hankelupalautakunnan myöntämä lupa ko. hankkeelle.

Luomuksen hyväksymät luvan käyttäjät i) sitoutuvat noudattamaan merkinnässä Luomuksen rengastustoimintaa sääteleviä ohjeita (liite 1) sekä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen luvassa olevia ehtoja, ii) ovat todistettavasti saaneet koulutuksen lintujen turvalliseen pyydystämiseen, käsittelyyn ja rengastamiseen kokeneen rengastajan johdolla, iii) ovat osoittaneet lajintuntemustaitonsa joko Luomuksen järjestämässä tentissä tai kokeneen rengastajan valvonnassa sekä iv) ovat osoittaneet moitteettoman rengastushistorian. Lisäksi edellytetään, ettei Luomukselle toimitettuihin aiempiin allekirjoitettuihin sitoumuksiin ole poikkeamia, jollei niistä ole erikseen kirjallisesti tai muulla todistettavalla tavalla Luomuksen kanssa sovittu, eikä luvan käyttäjällä myöskään saa olla muita todennettavia rikkomuksia, jotka voivat vaikeuttaa rengastustavoitteiden saavuttamista.

Luomus käsittelee yksilöllisesti kunkin rengastuslupaa hakevan henkilön tiedot suhteessa näihin ehtoihin. Varsinais-Suomen ELY-keskukselle toimitetaan ajantasainen lista luvan käyttäjistä sekä kunkin luvan käyttäjän osalta lupaan liittyvistä laji- ja

pyyntitapakohtaisista ehdoista sekä höyhen- tai verinäytteenkeruuhankkeista. Listaan lisätään nykyisiä rengastusluvan omaavia henkilöitä sitä mukaa, kun edellisessä kappaleessa mainitut kohdat i-iv ovat heidän osaltaan täyttyneet. Listaa ylläpidetään siltä osin, kun uusia luvankäyttäjiä hyväksytään tai lupasisältöihin tulee muutoksia.

Hyväksytyille luvan käyttäjille Luomus antaa rengastuskortin ja metallirengaat merkintää varten. Pyydystetyt linnut päästetään vapaaksi mahdollisimman pian. Koulutus, linnun dokumentointi ja näytteenotto tutkimustarkoituksissa voivat pidentää linnun käsittelyaikaa. Käsittelyajan pidentyminen ei saa kuitenkaan vaarantaa linnun hyvinvointia ja käsittelyajan on oltava alle tunti pyydyksestä poistamisesta linnun vapauttamiseen, jollei käsittelyajan pidentymiseen ole muuta hyväksyttävää syytä. Hakemukseen on liitetty tietoa rengastuksessa käytetyistä lintujen pyydystys- ja mittaumenetelmistä (liite 2). Lintujen merkintä tapahtuu Luomuksen laatimien ohjeiden mukaisesti käyttäen Luomuksen jakamia tai hyväksymiä merkkejä.

Hakija pyytää, että luvan myöntäjä sisällyttäisi lupaansa sopivaksi katsomansa toimintavelvoitteen Helsingin yliopistolle tilanteessa, joissa luvan käyttäjä ei noudata annettua ohjeistusta. Toimintavelvoitteen avulla yliopisto varmistaa, että sillä on juridiset mahdollisuudet ryhtyä luvassa kerrottuihin toimenpiteisiin lupaehtojen vastaisesti toimivan käyttäjän osalta. Tällaisessa tapauksessa aiemmin hyväksytyjen luvankäyttäjien tulee palauttaa käyttämättä jääneet rengastusmerkit takaisin Rengastustoimistoon ja luvankäyttöoikeuden katsotaan päättyneen, jolloin heidän nimensä poistetaan yllä mainitulta ajantasaiselta listalta luvan käyttäjistä.

Lupaa haetaan koko Suomen alueelle Ahvenanmaan maakuntaa lukuun ottamatta ajalle 1.1.2023–31.12.2027. Lupaa haetaan kiireellisenä, sillä lintujen pyydystys ja merkintä halutaan aloittaa heti 1.1.2023 alkaen ja rengastustoiminnan jatkuvuus taata mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

Määräykset, joita hakemus koskee

Hakemus koskee luonnonsuojelulain (1096/1996) 38 §:n nojalla rauhoitettuja ja Euroopan unionin lintudirektiivin (2009/147/EY) artiklassa 1 tarkoitettuja lintulajeja. Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan rauhoitetun eläinlajin pyydystäminen, haltuunotto, tahallinen vahingoittaminen ja häiritseminen on kielletty. Luonnonsuojelulain 39 § kieltää rauhoitettujen eläinlajien tahallisen häirinnän, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muutonaikaisilla levähdysalueilla tai muuten lajien elämänkierron kannalta tärkeillä alueilla. Luonnonsuojelulain 39 §:n ja 49 §:n mukaan rauhoitettuihin lintuihin kuuluvien yksilöiden, niiden osien tai johdannaisten, hallussapito ja kuljetus on kielletty.

Luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentin mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa kielloista lintudirektiivin artiklassa 9 mainituilla perusteilla. Em. artiklan mukaan kielloista voidaan poiketa, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, mm. opetus- ja tutkimustarkoituksessa.

Päätös ja lupaehdot

Varsinais-Suomen ELY-keskus myöntää hakemuksen mukaisesti hakijalle luvan pyydystä luonnonsuojelulain 39 §:n 1 momentin kiellosta poiketen luonnonsuojelulailla rauhoitettuja ja lintudirektiivin artiklassa 1 tarkoitettuja lintulajien yksilöitä merkitsemistä ja kontrollointia sekä kertaluotoista tutkimukseen perustuvaa höyhen- ja verinäytteen ottoa varten seuraavin tarkennuksin ja ehdoin:

- 1 Lupa on voimassa 1.1.2023-31.12.2027 koko Suomessa, lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa.
- 2 Tämän luvan mukaisesti saa rengastaa Luonnontieteellisen keskusmuseon (Luomus) hyväksymä rengastaja. Luomuksen hyväksymät rengastajat a) ovat sitoutuneet rengastaessaan noudattamaan Luomuksen laatimia ohjeita (liite 1) ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen tässä luvassa olevia ehtoja, b) ovat todistettavasti saaneet koulutuksen lintujen turvalliseen pyydystämiseen, käsittelyyn ja rengastamiseen kokeneen rengastajan johdolla, c) ovat osoittaneet lajintuntemustaitonsa joko museon järjestämässä tentissä tai kokeneen rengastajan valvonnassa ja d) omaavat moitteettoman rengastushistorian, eikä aiempiin Luomukselle toimitettuihin allekirjoitettuihin sitoumuksiin saa olla poikkeamia, jollei niistä ole erikseen kirjallisesti tai muulla todistettavalla tavalla Luomuksen kanssa sovittu. Rengastajalla ei myöskään saa olla muita todennettavia rikkomuksia, jotka voivat vaikeuttaa rengastustavoitteiden saavuttamista.
- 3 Tällä luvalla rengastaja saa pyydystä merkitsemistä ja kontrollointia (jäljempänä rengastamista) varten vain niiden lintulajien yksilöitä, joiden rengastamiseen ko. rengastajalla on Luomuksen hyväksyntä. Oman rengastusluvan mukaisen verkko-, katiska- ja loukkupyynnin tahattomana sivusaaliina tulleet lintuyksilöt saa rengastaa lajista riippumatta.
- 4 Rengastaminen on sallittua vain Luomuksen Rengastustoimiston hyväksymillä tai jakamilla renkailla ja merkeillä.
- 5 Rengastustoimintaa harjoitettaessa Luomuksen tarjoama, rengastusluvan voimassaolon ja sisällön todistava rengastuskortti on pidettävä mukana ja esitettävä vaadittaessa.
- 6 Rengastusluvan haltijalla on oikeus käyttää rengastuksessa koulutustarkoituksessa avustajaa, joka harjoittelee rengastusta rengastusluvan haltijan suorassa ohjauksessa kokemuksen ja taidon karttumiseksi. Rengastusluvan haltija vastaa, että myös avustaja noudattaa lupaehdoja. Koulutus tai avustajien käyttö rengastustapahtumassa ei saa heikentää lintujen turvallisuutta tai lisätä vanginta-aikaa kohtuuttomasti (ks. lupaehto 13).
- 7 Pyyntissä on kiinnitettävä erityistä huomiota pyynnin kullekin lajille sopivaan ajankohtaan, sääolosuhteisiin sekä pyyntimenetelmän sopivuuteen ja turvallisuuteen lajille. Mikäli pyynti aiheuttaa pesien hylkäämistä, lintujen vahingoittumista tai kuolemia, on pyynti välittömästi keskeytettävä. Mahdolliset lintukuolemat on raportoitava vuosittain (ks. lupaehto 20).
- 8 Rengastettaessa kullekin lintuyksilölle kiinnitetään aina yksi Luonnontieteellisen keskusmuseon Rengastustoimiston jakama alumiini- tai teräsrengas.
- 9 Lupa oikeuttaa lupaehdon 9 mukaisen renkaan lisäksi lintujen rengastukseen joko tunnuksellisilla tai tunnuksettomilla muovisilla tai metallisilla värirenkailla, joiden sisämitta on sama kuin lajille suositelluissa metallirenkaissa.
- 10 Lupa oikeuttaa rengastuksen yhteydessä lintuja käsiteltäessä Rengastustoimiston rajaamiin turvallisiin pyynti- ja mittausten menetelmiin (liite 2). Lisäksi lupa oikeuttaa em. käsittelyssä irronneiden höyhenten, sekä rengastettaessa tavattujen kuolleiden

lintuyksilöiden tai niiden osien väliaikaiseen (maksimissaan 3 kuukauden) tutkimustarkoituksessa tehtävään hallussapitoon ja toimittamiseen tutkimuslaitoksiin, joilla on niille hallussapitolupa. Kuoriotumattomien munien keruu ja höyhenten tai muiden lintujen osien keruu omiin tarkoituksiin ei ole tällä luvalla sallittua. Tutkimustarkoituksessa tehtävät tämän lupaehdon mukaisia laajemmat toimenpiteet vaativat erillisen luonnonsuojelulain mukaisen poikkeusluvan Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta.

- 11 Höyhenten irrotus ja verinäytteen keruu sekä näiden hallussapito on sallittu kertaluontoisena rengastamisen yhteydessä tutkimustarkoituksiin. Tämän edellytyksenä on kuitenkin tutkimushankkeen hyväksyntä Luomukselta sekä eläinkoelupia myöntävän aluehallintoviraston (Avi) alaisen valtakunnallisen hankelupalautakunnan myöntämä voimassaoleva lupa ko. hankkeelle. Hakija valvoo ehtojen toteutumista. Mikäli näytteenotto toistuu yksilötasolla tai lintuyksilölle suoritetaan muita kuin edellä mainittuja kokeita, vaatii hanke erillisen luonnonsuojelulain mukaisen poikkeusluvan, joka haetaan Varsinais-Suomen ELY-keskukselta.
- 12 Lintuihin kiinnitettävien lähettimien, paikantimien ja mikrosirujen laittoon on haettava erikseen lupaa Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta lajin rauhoitusmääräyksistä poikkeamisesta.
- 13 Rengastuksen jälkeen linnut on vapautettava mahdollisimman pian. Koulutus, linnun dokumentointi ja näytteenotto tutkimustarkoituksissa voivat pidentää linnun käsittelyaikaa. Käsittelyajan pidentyminen ei saa kuitenkaan vaarantaa linnun hyvinvointia ja käsittelyajan on oltava alle tunti pyydyksestä poistamisesta linnun vapauttamiseen, jollei käsittelyajan pidentymiseen ole muuta hyväksyttävää syytä. Pyydykset on koettava ja rengastettavat linnut vapautettava niistä mahdollisimman usein, mutta kuitenkin vähintään kolmen tunnin välein, lintuverkkojen osalta vähintään tunnin välein, jollei Rengastustoimiston ohjeistuksen mukaan pidempi aikaväli ole erikseen mainittu olevan lintujen hyvinvoinnin osalta turvallista kyseessä olevassa pyynnissä.
- 14 Sensitiivisten lajien kohdalla koordinoimaton pyynti voi aiheuttaa riskin lintujen ja pesintöjen hyvinvoinnille. Siksi jäljempänä mainittujen lajien rengastaminen, muutoin kuin lintuasemilla tai muun luvallisen pyynnin tahattomana sivusaaliina, edellyttää yhteydenottoa Rengastustoimistoon tai lajin valtakunnallista seurantaa koordinoivaan tahoon, jotta varmistetaan rengastus tehtäväksi vain yhdellä (pyydystys-)tapahtumalla. Tätä lupaehto sovelletaan seuraaviin lajeihin: kaakkuri, kiljuhanhi, merikotka, maakotka, kiljukotka, haarahaukka, arosuohaukka, niittysuohaukka, muuttohaukka, tunturihaukka, kalasääski, etelänsuosirri, lapinsirri (Pohjois-Pohjanmaalla), mustapyrstökuiri (Pohjois-Pohjanmaalla), rantakurvi, heinäkurppa, pikkutiira, mustatiira, turturikyöhy, tunturipöllö, kuningaskalastaja, valkoselkätikka, tunturikiuru, nummikirvinen ja kultasirkku sekä Suomelle uusiin pesimälajeihin.
- 15 Perustetuilla luonnonsuojelualueilla, joiden rauhoitusmääräyksissä on eläinten häirintä kielletty, voi lintuja pyydystää ja rengastaa vain toimivaltaisen viranomaisen luvalla. Luvantarvetta tulee tiedustella ennen toimenpiteisiin ryhtymistä toimivaltaiselta viranomaiselta, jolta myös poikkeuslupa tarvittaessa haetaan. Valtion maiden luonnonsuojelualueiden osalta toimivaltainen viranomainen on Metsähallitus ja yksityismaiden luonnonsuojelualueiden osalta alueellinen ELY-keskus.
- 16 Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.
- 17 Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.

- 18 Hakijan tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, jos se havaitsee, ettei Luomuksen hyväksymä rengastaja noudata Luomuksen rengastamista koskevia toimintaohjeita eli Luomuksen ja rengastajan välistä sitoumusta ja tämän luvan mukaisia ehtoja. Hakijan tulee tällöin velvoittaa rengastaja palauttamaan vielä käyttämättöminä olevat renkaat ja merkit takaisin Rengastustoimistoon. Ko. rengastajan nimi poistetaan Varsinais-Suomen ELY-keskukselle toimitettavalta ajantasaiselta listalta luvan käyttäjistä, jolloin luvankäyttöoikeuden katsotaan päättyneen. Hakijan tulee lisäksi ilmoittaa rengastajien lupaehtojen vastaisista rikkomuksista Varsinais-Suomen ELY-keskukselle ja alueelliselle ELY-keskukselle, jolle kuuluu päätöksen ehtojen ja luonnonsuojelun valvonta toimialueellaan.
- 19 Varsinais-Suomen ELY-keskus valvoo lupaehtojen noudattamista yhdessä alueellisen ELY-keskuksen kanssa. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.
- 20 Luvan käytöstä tulee raportoida kunkin vuoden osalta seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä. Yhteenveto luvan käytöstä toimitetaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kirjaamoon (kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi) päätöksen diaarinumerolla VARELY/8346/2022 varustettuna. Yhteenveto tulee lisäksi toimittaa ympäristöministeriölle. Yhteenvedossa tulee esittää pyydystettyjen lintujen määrä lajeittain. Myös rengastustappiot tulee raportoida lajeittain, sekä antaa arvio kuolemaan johtaneesta syystä.

Perustelut

Hakemus täyttää lintudirektiivin 9. artiklan ehdot ja näin ollen on mahdollista poiketa luonnonsuojelulain ja lintudirektiivin määräyksistä tutkimustarkoituksessa.

Rengastuksen avulla saatu tieto edistää yleistä luonnontuntemusta, tieteellistä tutkimusta ja lintujen suojelua. Saatavia tietoja käytetään mm. lintujen muuttoreittien, talvehtimisalueiden, levittäytymisen, elosssäilyvyyden ja pesimismenestyksen tutkimiseen. Rengastuksella voidaan kerätä tietoa lintudirektiivin artiklan 10 mukaisesti lintulajikantojen tutkimukseen ja direktiivin liitteessä V mainittuun luetteloon muuttavien lajien kannoista. Lintujen rengastuksen avulla kerätään kansallisen ja Euroopan yhteisön lainsäädännön edellyttämää pitkäaikaista seurantatietoa linnustosta. Lisäksi rengastusaineistoon perustuvan tutkimuksen toimintaedellytysten keskeytymätön jatkuvuus on välttämätöntä. Jäsenvaltioiden on edistettävä em. tutkimustyötä ja suojelua, eikä käytettävissä ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua, jolla vastaava tieto saataisiin tutkimus- ja seurantakäyttöön.

Luvanmukainen lintujen pyydystäminen rengastamista tai kontrollointia varten ei aiheuta haittaa lajien suotuisan suojelutason säilymiselle. Merkintään oikeutetut henkilöt ovat osoittaneet pätevyytensä suorittamalla lajintuntemustentin ja/tai heidät on koulutettu kokeneen rengastajan valvonnassa mm. lintujen turvalliseen pyydystämiseen ja käsittelyyn. Rengastajat sitoutuvat rengastaessaan noudattamaan Luomuksen rengastustoimintaa sääteleviä ohjeita sekä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen poikkeusluvassa olevia ehtoja. Kaikki hakemuksen mukaiset lintujen pyydystysmenetelmät ovat Euroopan rengastustoiminnassa yleisesti käytettyjä ja Euroopan rengastuskeskuksien unionin (EURING) hyväksymiä, eivätkä ammattitaitoisen rengastajan käyttäminä vahingoita lintuja.

Lupa on myönnetty rengastamisen ja kontrolloinnin lisäksi höyhenten tai verinäytteen keräämiseen ja hallussapitoon kertaluontoisena tapahtumana rengastamisen yhteydessä tutkimustarkoituksia varten. Tällöin on kuitenkin edellytyksenä tutkimushankkeen hyväksyntä Luomukselta sekä eläinkoelupia myöntävän aluehallintoviraston (Avi) alaisen valtakunnallisen hankelupalautakunnan myöntämä voimassaoleva lupa ko. hankkeelle. Tämä on perusteltua silloin, kun näytteen voi ottaa rengastustapahtuman yhteydessä eikä linnulle aiheudu toimenpiteestä tarpeetonta lisähaittaa. Hakijalla on lisäksi osaamista arvioida linnulle tutkimuksesta aiheutuvaa haittaa ja valvoo tutkimustoimenpiteiden suorittamista. On kuitenkin huomattava, että jos näytteenoton on tarkoitettu toistuvan yksilötasolla tai lintuyksilölle suoritetaan muita toimenpiteitä kuin rengastuksen yhteydessä otettavia tavanomaisia ja kertaluonteisia mittauksia ja höyhen- tai verinäytteitä, vaatii hanke erillisen luonnonsuojelulain mukaisen poikkeuslupan, joka haetaan Varsinais-Suomen ELY-keskukselta.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 1 §, 5 §, 38 §, 39 §, 49 §
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta (2009/147/EY, lintudirektiivi), artiklat 1, 5, 9, 10, 13
Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §
Valtioneuvoston asetus (1259/2021) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2022

Päätöksen voimaantulo

Varsinais-Suomen ELY-keskus on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana.
Luvan mukaisiin toimenpiteisiin tulee voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Lintujen merkinnällä kerätään kansallisen ja Euroopan yhteisön lainsäädännön edellyttämää pitkäaikaista seurantatietoa linnustosta.
Rengastusaineistoon perustuvan tutkimuksen toimintaedellytysten keskeytymätön jatkuvuus on sen vuoksi välttämätöntä. Päätöksen täytäntöönpanoa ei siten voida yleisen edun vuoksi lykätä.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä; päätös on annettu tiedoksi tavallisella sähköisellä tiedoksiannolla.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Maria Westerman ja ratkaissut ylitarkastaja Teija Jokinen.

Liitteet

Rengastustoimiston ja rengastajan välinen lupasitoumus
Rengastuksessa sallitut pyynti- ja mittaustavat

Valitusosoitus

Tiedoksi

ympäristöministeriö kirjaamo.ym@gov.fi
Suomen ympäristökeskus kirjaamo@syke.fi
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus kirjaamo.etela-pohjanmaa@elykeskus.fi
Etelä-Savon ELY-keskus kirjaamo.etela-savo@ely-keskus.fi
Hämeen ELY-keskus kirjaamo.hame@ely-keskus.fi
Kaakkois-Suomen ELY-keskus kirjaamo.kaakkois-suomi@ely-keskus.fi
Kainuun ELY-keskus kirjaamo.kainuu@ely-keskus.fi
Keski-Suomen ELY-keskus kirjaamo.keski-suomi@ely-keskus.fi
Lapin ELY-keskus kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi
Pirkanmaan ELY-keskus kirjaamo.pirkanmaa@ely-keskus.fi
Pohjois-Karjalan ELY-keskus kirjaamo.pohjois-karjala@ely-keskus.fi
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@elykeskus.fi
Pohjois-Savon ELY-keskus kirjaamo.pohjois-savo@ely-keskus.fi
Uudenmaan ELY-keskus kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi
Helsingin poliisilaitos kirjaamo.helsinki@poliisi.fi
Hämeen poliisilaitos kirjaamo.hame@poliisi.fi
Itä-Suomen poliisilaitos kirjaamo.ita-suomi@poliisi.fi
Itä-Uudenmaan poliisilaitos kirjaamo.ita-uusimaa@poliisi.fi
Kaakkois-Suomen poliisilaitos kirjaamo.kaakkois-suomi@poliisi.fi
Lapin poliisilaitos palaute.lappi@poliisi.fi
Lounais-Suomen poliisilaitos kirjaamo.lounais-suomi@poliisi.fi
Länsi-Uudenmaan poliisilaitos kirjaamo.lansi-uusimaa@poliisi.fi
Oulun poliisilaitos kirjaamo.oulu@poliisi.fi
Pohjanmaan poliisilaitos kirjaamo.pohjanmaa@poliisi.fi
Sisä-Suomen poliisilaitos kirjaamo.sisa-suomi@poliisi.fi
BirdLife Suomi ry toimisto@birdlife.fi
Suomen luonnonsuojeluliitto ry toimisto@sll.fi
Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry info@tapiolary.com

Suoritemaksutta

Tämä asiakirja VARELY/8346/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/8346/2022 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Jokinen Teija 29.12.2022 11:25

Esittelijä Westerman Maria 29.12.2022 11:23

SITOUMUS (lähetetään allekirjoitettuna Rengastustoimistolle)

Taho, jolle sitoumus annetaan: Helsingin yliopisto
Rengastustoimisto / Seurantatiimi
Eläintieteen yksikkö
Luonnontieteellisen keskusmuseo Luomus
(jäljempänä "Rengastustoimisto")

Rengastustoimisto organisoii lintujen rengastusta Suomessa ja tarjoaa lintujen rengastukseen liittyvät tietojärjestelmät sekä lintujen metallirenkaat rengastajien käyttöön. Rengastustoimistolla on Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (VARELY) myöntämä poikkeuslupa, jonka mukaista toimintaa haluan harjoittaa. Poikkeuslupan perusteella on mahdollista liittyä luvan käyttäjäksi. Luvan käyttäjäksi pääseminen edellyttää alla olevan sitoumuksen allekirjoittamista ja toimittamista rengastustoimistolle.

Haluan hakea käyttö lupaa rengastustoiminnalle. Tässä tarkoituksessa sitoudun allekirjoituksellani noudattamaan seuraavia ehtoja. Ymmärrän, että sitoumuksen vastainen toiminta voi johtaa luvan käytön loppumiseen kohdallani, siten kuin alla ehdoissa todetaan. Käyttö lupa tulee voimaan sinä päivänä, kun olen vastaanottanut Rengastustoimistolta hyväksynnän rengastustoiminnalleni.

1. Sitoudun palauttamaan rengastus- ja kontrollitiedot Rengastustoimistoon noudattaen seuraavia määräpäiviä: alkuvuoden rengastukset ja kontrollit 30.4. mennessä, kesän rengastukset ja kontrollit 31.8. mennessä ja loppuvuoden rengastukset ja kontrollit seuraavan vuoden 8.1. mennessä. Rengastus- ja kontrollitiedot sisältävät myös tiedot luku- ja värirenkaiden kiinnittämisestä ja kontrolloinnista.
2. Sitoudun ilmoittamaan Rengastustoimistolle seuraavan vuoden 8.1. mennessä, mikäli minulle ei kertynyt rengastuksia tai kontrolleja edellisenä vuonna.
3. Sitoudun palauttamaan rengastuksen oheistutkimusten tulokset (petolintu-, sääksi- ja SSP -projektien lomakkeet) kyseisenä tutkimusvuonna 30.9. mennessä.
4. Sitoudun palauttamaan Rengastustoimistolta saamani renkaat rengastustoimistolle viipymättä, jos toimisto niitä minulta pyytää. Mikäli sitoumuksen ehtoja on rikottu, on Rengastustoimistolla oikeus saada lintujen renkaat takaisin 30 päivän kuluessa ilmoituksen antamisesta.
5. Sitoudun vastaamaan Rengastustoimiston lähettämiin tiedusteluihin koskien rengastus- ja kontrollitietojani.
6. palauttamani rengastus- ja kontrollitiedot jaetaan Suomen Lajitietokeskuksen kautta noudattaen Luonnontieteellisen keskusmuseon digitaalisten aineistojen aineistopolitiikkaa (*luettavissa: <https://laji.fi/about/3033>*), joka takaa seurantatiedolle enintään neljän vuoden karensiajan ennen julkistamista avoimena tietona Laji.fi-portaalin kautta. Jotta tietojen julkistaminen ei vaarantaisi lajien suojelua, Suomen Lajitietokeskuksen viranomaistyöryhmän ohjauksessa on sovittu lajeista, joiden havaintoja koskevia paikkatietoja karkeistetaan tai salataan Laji.fi -sivustolla. Luettelo on nähtävillä laji.fi -portaalissa: <https://laji.fi/about/709>. Alkuperäiset, karkeistamattomat tiedot ovat kuitenkin viranomaisten saatavilla päätöksenteon tukena. Luomus pidättää myös oikeuden jakaa tietoja muilla tärkeiksi katsomilla perusteilla esim. tutkimusyhteistyöhön.
7. Rengastustoimistolle palauttamani rengastus- ja kontrollitiedot ovat aina Luonnontieteellisen keskusmuseon käytössä tutkimus- ja suojelutoimintaan.
8. Ymmärrän ja hyväksyn, että Luomus, aineistopolitiikkansa mukaisesti, jakaa viranomaisille virkatehtävien hoitamiseksi palauttamani tiedon sellaisenaan, nimitietoineen (kerääjän nimi).
9. Sitoudun käsittelemään lintuja huolellisesti rengastaessani ja huolehdin lintujen turvallisuudesta. Sitoudun lintujen pyynnissä kiinnittämään erityistä huomiota pyynnin kullekin lajille sopivaan ajankohtaan, sääolosuhteisiin sekä pyyntimenetelmän sopivuuteen ja turvallisuuteen. Mikäli pyynti aiheuttaa pesien hylkäämistä, lintujen vahingoittumista tai kuolemia, sitoudun keskeyttämään pyynnin.
10. Rengastustarkoituksessa tehdyt pesäkäynnit voivat aiheuttaa riskin lintujen ja pesintöjen hyvinvoinnille. Tämän vuoksi sitoudun rajoittamaan pesäkäyntien määrän rengastuksen kannalta

- välttämättömään. Häiriön vähentämiseksi etenkin puissa ja jyrkänteillä pesivillä petolinnuilla voidaan pesätarkastuksessa käyttää pesälle kiipeämisen sijaan droonia. Sitoudun noudattamaan droonien lennättämistä koskevia liikenne- ja viestintäviraston sääntöjä ja lentokieltoalueita.
11. Sitoudun ilmoittamaan mahdolliset rengastuksen yhteydessä aiheutuneet lintukuolemat viipymättä Rengastustoimistolle sekä lintujen vahingoittumiset viimeistään rengastustietoja palautettaessa.
 12. Sitoudun noudattamaan Rengastustoimiston tai rengastajatoimikunnan tarjoamaa ratkaisua rengastusalueiden tai -lajien jakamiseksi rengastajien kesken. Toiminta-alueellani olen kohteliaasti ja rakentavasti yhteydessä ja yhteistyössä alueen muiden rengastajien kanssa.
 13. Sitoudun noudattamaan liitteessä "RENGASTUSLUVAT 1.1.2018 alkaen (6 sivua)", rengastajan käsikirjassa (2017, luettavissa [Lintuvaara](#)-palvelussa) mainittuja sekä rengastustoimiston erillisiä rengastuksesta annettuja ohjeita ja määräyksiä.
 14. Sitoudun pyydystämään merkitsemistä ja kontrollointia varten vain niiden lintulajien yksilöitä, jotka on kohdallani rengastusluvan sisällössä mainittu. Oman rengastusluvan mukaisen verkko-, katiska- ja loukkupyynnin tahattomana sivusaaliina tulleet lintuyksilöt tulee rengastaa lajista riippumatta. Sitoudun lopettamaan pyynnin, mikäli sivusaaliin määrä muodostaa yli 20 % saalista.
 15. Sitoudun olemaan luovuttamatta renkaita henkilölle, jolla ei ole voimassa olevaa rengastuslupaa. En myöskään luovuta renkaita tai tunnuksellisia värimerkkejä toiselle rengastajalle tai lintuasemalle, ellei asiasta ole erikseen sovittu Rengastustoimiston kanssa.
 16. Ymmärrän ja hyväksyn, että rengastustoimintaa harjoitettaessa Luomuksen myöntämä, rengastuslupani voimassaolon ja sisällön todistava rengastuskortti on pidettävä mukana ja näytettävä vaadittaessa.
 17. Ymmärrän ja hyväksyn, että rengastuslupani on voimassa Suomessa Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Sitoudun hakemaan luvan erikseen Ahvenanmaan maakuntahallinnolta, mikäli rengastan Ahvenanmaan maakunnan alueella.
 18. Sitoudun tarvittaessa hakemaan erikseen luvan rauhoitusmääräyksistä poikkeamiseen (esim. selkärankaisten eläinten häirintä - ja/tai pyydystyskielto tai liikkumisrajoitukset), mikäli harjoitan rengastustoimintaa perustetulla luonnonsuojelualueella. Lupatarve tulee tiedustella ennen toimenpiteisiin ryhtymistä toimivaltaiselta viranomaiselta, jolta myös poikkeuslupa tarvittaessa haetaan. Valtion maiden luonnonsuojelualueiden osalta toimivaltainen viranomainen on Metsähallitus ja yksityismaiden luonnonsuojelualueiden osalta alueellinen ELY-keskus.
 19. Sitoudun ilmoittamaan kaikki keräämäni mitta-, lois- ja sulkasatotiedot rengastetuista ja kontrolloiduista yksilöistä, ja pyrin aina keräämään em. tietoja jokaiselta käsittelemältäni yksilöltä ajankäytön ja lintujen hyvinvoinnin puitteissa.
 20. Sitoudun ilmoittamaan rengastustietojeni paikkatiedon mahdollisimman tarkasti, mutta aina vähintään 100 metrin tarkkuudella. Poikkeuksena tähän ovat lintuasemat sekä muut Luomuksen kanssa sovitut erilliprojektit, joissa käytetään kiinteitä koordinaatteja. Sitoudun myös ilmoittamaan oikean paikkatiedon ja ymmärrän, että paikkatiedon väärentäminen on kiellettyä.
 21. Sitoudun käyttäytymään kohteliaasti ja rakentavasti muita rengastajia sekä Luonnontieteellisen keskusmuseon henkilökuntaa kohtaan. Rengastustoiminnassa sitoudun käyttäytymään kohteliaasti ja rakentavasti sekä noudattamaan yleistä lainsäädäntöä, enkä muutoinkaan toimillani saata lintujen rengastusta huonoon valoon.
 22. Sitoudun hyväksyttämään väri- ja lukurengasprojektit Rengastustoimistolla, joka sopii projektissa sallituista väreistä ja koodeista kansainvälisesti päällekkäisten projektien ehkäisemiseksi. Ilman Rengastustoimiston hyväksymää värirengasprojektia värimerkkien lisääminen linnuille on kielletty. Myös uusien lukurenkaiden uusien koodityyppien käyttöönotto jo hyväksytyissä projekteissa vaatii uuden hyväksynnän Rengastustoimistolta.
 23. Sitoudun hakemaan luvan Rengastustoimistolta ja hankelupalautakunnalta tutkimustarkoituksissa tehtävään kertaluontoiseen höyhenten irrotukseen ja verinäytteiden keruuseen rengastamisen yhteydessä. Mikäli näytteenotto toistuu yksilötasolla tai lintuyksilölle suoritetaan muita kuin edellä mainittuja kokeita, vaatii hanke erillisen luonnonsuojelulain mukaisen poikkeamisluvan.
 24. Ymmärrän ja hyväksyn, että ilman kohdassa 23 hyväksyttyä hanketta rengastuslupa oikeuttaa rengastettaessa tai muutoin tavattujen kuolleiden luonnonsuojelulaissa rauhoitettujen lintuyksilöiden tai niiden osien väliaikaiseen (maksimissaan kolmen kuukauden) hallussapitoon ja toimittamiseen tutkimuksiin ja tutkimuslaitoksiin, joilla on niille hallussapitolupa. Ymmärrän ja hyväksyn, että kuoriutumattomien munien keruu ei ole tällä luvalla sallittua, vaan vaatii erillisen

- luonnonsuojelulain mukaisen poikkeamisluvan, kuten myös lintujen ja niiden osien (kuten sulkien ja höyhenten) keruu henkilökohtaisiin tarkoituksiin. Sitoudun toimittamaan väliaikaisesti säilyttämäni lintuyksilöt tai niiden osat määräajassa em. tutkimukselle tai tutkimuslaitokselle ja hakemaan poikkeuslupaa, jos muutoin poikkean edellä mainituista rengastusluvan sisältämistä oikeuksista.
25. Ymmärrän, että lupa oikeuttaa minut käyttämään ainoastaan Luonnontieteellisen keskusmuseon hyväksymiä metalli – tai värirenkaita. Muiden mahdollisten merkkien tai laitteiden kiinnittäminen lintuihin edellyttää omaa poikkeuslupaa.
26. Ymmärrän ja hyväksyn, että Rengastustoimisto jakaa renkaita käytössä olevien resurssien sekä tutkimustavoitteiden mukaan, mikä voi tarkoittaa rajoituksia minulle jaettavien renkaiden määrään.
27. Ymmärrän ja hyväksyn, että Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Rengastustoimisto valvovat tämän sitoumuksen noudattamista ja puuttuvat tarvittaessa epäkohtiin. Rengastustoimistolla on poikkeusluvan mukaan vastuu ja oikeus rikkeen havaitessaan todeta, että palautan hallussani olevat renkaat takaisin ja ettei antamani sitoumus ole enää voimassa. Tällöin luvan käyttöoikeus päättyy kohdallani. Minulla on tällöin mahdollisuus hakea käyttölupaa ja sitoutua ehtoihin seuraavalla poikkeuslupakaudella. Rike- ja kiistatilanteissa Rengastustoimisto kuulee rengastajien luottamuselimenä toimivaa rengastajatoimikuntaa ennen sanottuihin toimenpiteisiin ryhtymistä.
28. Ymmärrän ja hyväksyn, että lintujen rengastaminen on vapaaehtoista eikä Rengastustoimiston ja rengastajan välille muodostu työsuhdetta.
29. Ymmärrän ja hyväksyn, että rengastaja on rengastaessaan vastuussa omasta ja valvonnassaan toimivien harjoittelijoiden turvallisuudesta sekä asianmukaisten turvalaitteiden hankinnasta.
30. Tämä sitoumus on voimassa niin kauan kuin Rengastustoimistolla on voimassa VARELY:n tai muun toimivaltaisen viranomaisen antama poikkeuslupa. Jos viranomaisen poikkeuslupaan tulee muutoksia, informoi Rengastustoimisto minua muutoksista. Sitoudun noudattamaan mahdollisia uusia tai muuttuneita lupaehtoja niistä tiedon saatuani.
31. Voin luopua käyttöluvasta ilmoittamalla luopumisestani Rengastustoimistolle kirjallisesti ja palauttamalla Rengastustoimistoon minulla mahdollisesti vielä olevat renkaat sekä ennen sitoumuksen purkamista kerätyt palauttamattomat rengastustiedot sekä rengastuksen oheistutkimusten tulokset.
32. Nimitiedon jakamiseen liittyvät vaihtoehdot:
- Nimitietoni saa jakaa Laji.fi-sivuston kautta avoimena jaettavan tiedon julkaisemisen yhteydessä:
 Kyllä Ei
 - Nimitietoni saa jakaa rengastusten tulospalvelussa (<https://rengastus.helsinki.fi/tuloksia/Rengastus>) rengastettujen lintujen lajiummien yhteydessä:
 Kyllä Ei

NIMI: _____

RENGASTAJANUMERO: _____ (jätetään tyhjäksi haettaessa uutta rengastuslupaa)

LÄHIOSOITE: _____

POSTINUMERO: _____

POSTITOIMIPAikka: _____

Paikka ja aika

Allekirjoitus

Lintujen pyyntimenetelmät

Lintujen pyydystämiseen rengastusta varten käytetään alla lueteltuja välineitä ja menetelmiä. Pyyntimenetelmissä voi olla rengastajakohtaisia rajoituksia perustuen menetelmän käyttöön tarvittavaan kokemukseen. Rengastajan käsikirjan luvussa 3 on esitelty erilaisten pyydysten käyttöä. Alla on pyydystyypin yhteydessä lueteltu joitakin tyypillisimpiä käyttötapoja.

- Bal-chatri ja haukkahäkit. Käytetään petolintujen, isolepinkäisen ja vastaavien pyydystämiseen. Pyydystäminen perustuu joko (liikkuvaan) mekaaniseen syöttiin tai kuolleeseen kalaan tai vastaavaan. Elävien selkärankaisten syöttien käyttö ei ole rengastusluvalla sallittua. Bal-chatrin toiminta perustuu silmukoihin, joihin lintu takertuu yleensä jaloistaan syöttiä tavoitellessaan. Haukkahäkin lintu laukaisee sinne menessään tavoittelemaan syöttiä.
- Haavi. Haavilla pyydystetään esimerkiksi kolo- tai pönttöpesistä emoja, sulkasatoisia vesilintuja, ruisräkkiä ja koskikaroja yöllä.
- Iskuverkko. Pyydystetään esimerkiksi emoja pesiltä ja syöttien avulla erilaisia täysikasvuisia lintuja, kuten siemensyöjiä ja kalaa syöviä lintuja.
- Katiska. Esimerkiksi siemeniä, marjoja, hedelmiä tai rasvaa houkuttimena käyttäen voidaan pyydystää niitä syöviä lintuja etenkin talvella. Kahlaajia ja vesilintuja pyydystetään rannoilla. Lokkilintuja ja kahlaajia pyydystetään pesiltä. Lokkeja pyydystetään myös ruokailupaikoilta houkutusruokaa käyttäen.
- Käsin pyynti. Sulkasatoisia hanhia ja laulujoutsenia pyydystetään juoksemalla ja ottamalla lintu käsin kiinni. Helmipöllöjä pyydystetään käsin niiden päiväpiiloista etenkin vaellusten aikana. Emoja otetaan pesistä käsin. Kiinnijäätyneitä tai muuten lentomahdollisuutensa menettäneitä lintuja otetaan käsin kiinni. Katso myös alla kohtaa "Valonlähde".
- Lintuverkko. Käytetään lentokykyisten lintujen pyydystämiseen kuten lintuasemilla lepäilevien lintujen pyydystämiseen, pesivien emojen pyydystämiseen pesien lähellä, muuttavien varpuslintujen pyydystämiseen ääniatrapin avulla jne. Yleensä verkko on viritetty verkkokeppien väliin, mutta voidaan myös laskea tai heittää linnun päälle.
- Loukku. Erilaisten loukkujen valikoima on laaja. Tyypillisesti niitä käytetään pesillä emojen pyydystämiseksi. Loukku voidaan laukaista etäältä esimerkiksi narusta vetämällä, tai lintu voi laukaista loukun menessään siihen sisälle. Loukkuja on esimerkiksi läppä- tai kalterimallisia, jotka asennetaan pönttöjen sisäpuolelle lentoaukon eteen laukeaviksi. Esimerkiksi palokärjen pesäloukku asennetaan lentoaukon ulkopuolelle ja pöllöjen laatikkomaiset emoloukut asennetaan pöntön lentoaukon eteen. Lokkilintujen ja kahlaajien pesillä käytetään loukkuja, joihin linnut kävelevät sisälle ja laukaisevat loukun asettuessaan hautomaan.
- Rakettiverkko. Rakettiverkkoja on sekä räjähteillä laukaistavia lähinnä ammattikäyttöön tarkoitettuja että kuminauhoilla toimivia laajemmin rengastajakunnan käyttöön soveltuvia. Verkko ammutaan tyypillisesti joko ravinnon ääreen kerääntyneen lintuparven tai maissa olevan vesilintujen sulkasatoparven ylle.
- Silmukka. Lintuja, jotka eivät pakene ihmisen lähestyessä, pyydystetään vavan päässä olevalla silmukalla. Silmukkapyyntiin soveltuvia lajeja ovat esimerkiksi taviokuurna, varpuspöllö ja lapinpöllö. Avoimesti pesivien vesilintujen pesiltä pyydystetään emoja asettamalla pesälle silmukka, joka kiristetään linnun ympärille sen asettuessa hautomaan. Tolppien päässä tähyistäviä petolintuja pyydystetään tolpan ympäriltä nousevalla silmukalla ("sähköksa"), joka kietoutuu linnun jalkojen ympäri. Silmukoita voidaan käyttää myös Bal-chatrin tapaan mattona, jolloin lintu kävelee ja takertuu silmukoihin ilman varsinaista houkuttinta.

LIITE 2. LINTUJEN RENGASTUKSESSA SALLITUT PYYNTI- JA MITTAUSMENETELMÄT

- Valonlähde. Taskulampulla tai muulla valonlähteellä etsitään yöllä lintuja, joita voidaan valon takaa lähestyä ilman, että ne pakenevat. Lintu voidaan pyydystää haavilla tai käsin. Tätä menetelmää on sovellettu esimerkiksi vesilintuihin, kahlaajiin, koskikaraan, kiuruun ja haarapääskyyn.
- Vesilintuverkko. Käytetään täysikasvuisten ja nuorten vesilintujen pyydystämiseen. Usein ajetaan vesilintuparvi venettä käyttäen verkkoon. Voidaan tehdä kalaverkosta tai pauloittaa itse.
- Äänet ja kuvat. Esimerkiksi verkko- ja silmukkapyydystyksessä kohdelajin tai sen saaliseläimen äänen matkiminen tehostaa pyydystystä. Esimerkiksi ruisräökkien haavipyynnissä ääni on välttämätön. Äänen voi tuottaa joko rengastaja itse tai se voi tulla tallenteelta. Linnun, lajin saalistajan ("vihollisen") tai saaliseläimen näköisiä "nukkeja" käytetään myös pyydystyksen tehostamiseen. Elävien selkärankaisten houkutuseläinten käyttö ei ole sallittua rengastusluvalla.

Pyydyksiä koetaan pääsääntöisesti puolen tunnin – tunnin välein, ellei niitä valvota koko ajan. Kaikki edellä mainitut menetelmät ovat Euroopan rengastustoiminnassa yleisesti käytettyjä sekä Euroopan rengastuskeskusten unionin (EURING) yleisesti hyväksymiä eivätkä parhaan olemassa olevan tiedon mukaan ammattitaitoisten rengastajien käyttäminä vahingoita lintuja.

Lintujen mittausmenetelmät ja -välineet

Lintujen mittaamiseen käytetään alla lueteltuja menetelmiä ja välineitä. Mittausmenetelmien vakiointi on aineistojen käyttökelpoisuuden edellytys, mikä tarkoittaa, että mittausaineiston laatua on parannettu menetelmien yksityiskohtaisella kuvauksella, kansainvälisillä ja kansallisilla sopimuksilla sekä koulutuksella. Jokainen rengastaja voi lisäksi parantaa oman mitta-aineistonsa laatua harjoittelemalla sekä jatkuvalla oman mittaustyön tarkkailulla. Alla on lyhyesti kuvattu yleiset mittausmenetelmät ja niillä kerättävä tieto:

Siiven ja pyrstön mitat

- Siiven pituus. Minimi, latistettu ja maksimi. Siiven pituus on lepoasennossa olevan siiven taiteen (karpaali- I. rannenivel) ja pisimmän käsisulan kärjen välinen etäisyys. Se voidaan mitata usealla eri tavalla. Yleissuositus on, että mitataan siiven maksimipituus, jossa pyritään poistamaan linnun siiven kaarevuus sekä vaaka- että pystytasossa. Menetelmä sopii pienille ja keskikokoisille lintulajeille. Suurilla lajeilla (esim. varislinnut, vesilinnut, lokkilinnut, Forsman 1980, Salminen 1983, Hario 1986) suosituksena on ollut käyttää "minimimenetelmää", mutta myös maksimimittoja on viime aikoina alettu suosia.
- Pырстön pituus. Pырстön pituuden mittaukseen ei ole yleistä suositusta. Yleisin tapa on mitata pyrstön pituus siten, että ohut mittalevy työnnetään pyrstön alapeitinhöyhenten ja pyrstösulkien väliin, kunnes se pysähtyy pyrstön ollessa normaalissa vaaka-asennossa. Toinen tapa – Operation Baltic – on kääntää pyrstö pystyasentoon ja painaa mittalevy pyrstön tyveen selkää vasten. Molemmissa menetelmissä on pyrstö mittalevyn suuntaisena painettava koko pituudeltaan levyä vasten. Pырстösulkia ei saa suoristaa niistä vetämällä, koska ne voivat irrota.
- Pырстön muoto (pyörityneisyys, loven syvyys) kuvataan mittaamalla pisimmän ja lyhimmän pyrstösulan erotus pyrstön ollessa supussa.
- Kokonaispituus mitataan nokan kärjestä pisimpien pyrstösulkien kärkeen linnun ollessa selällään mittalevyllä. Linnun pää käännetään niin, että nokka tulee vaakasuoraksi, eikä kaulaa saa venyttää. Kokonaispituuksia mitataan suhteellisen harvoin, koska sen virhevaihtelu on suurempi kuin monien ruumiinosamittojen, joita voi käyttää yksin tai yhdessä linnun koon mittana.
- Siiven muoto. Siiven muodon mittaukseen on kaksi pääasiallista vaihtoehtoa. Määritysoppaissa olevat tiedot siipisulkien pituussuhteista (siipikaavio) perustuvat sulkien kärkien aseman vertailuun. Tätä voidaan tarkentaa mittaamalla oikaistusta ja latistetusta siivestä muiden sulkien kärkien ja

LIITE 2. LINTUJEN RENGASTUKSESSA SALLITUT PYYNTI- JA MITTAUSMENETELMÄT

kärjen muodostavan sulan ero taivutetun siiven pituusakselin suunnassa. Sulat on asetettava mittalevylle huolellisesti mitan suuntaisesti. Siiven kärkeä lyhyempiä (0–3 sulkaa) ulkoreunan sulkia joudutaan sen verran levittämään, että niiden kärjet tulevat juuri ja juuri näkyviin. Sisempien sulkien pitää antaa olla täysin päällekkäin keskenään mahdollisimman yhdensuuntaisina. Siiven muotoindeksejä on laskettu 2.–8. käsisulan erojen avulla (siiven terävyys/pyöristyneisyys). Eräillä lajeilla on lajinmäärityksen vuoksi tarpeen mitata kaikki käsisulat ja lisäksi ehkä uloin kyynärsulka (kerttusilla ja uunilinnuilla) ja pisin tertiaali (västäräkeillä ja kirvisillä) vastaavalla tavalla (kuva 10). Sen varmistamiseksi, että mitta-arvot tulevat kirjatuiksi oikeille sulille, käsisulat tulee laskea huolellisesti ja varmistua, ettei sulkia puutu mitattavan sarjan välistä. Linnulta, jolta puuttuu käsisulka tai -sulkia, ei voida laskea siiven muotoindeksejä. Siipikaavioon kuuluu myös 1. käsisulan (uloimman) suhteellinen pituus, joka ilmaistaan usein sen kärjen ja pisimpien käsisulkien peitinhöyhenten tason erotuksena.

- 3. käsisulan pituus ja käsisulkien sulkakohtaiset pituudet mitataan viivaimella, jossa on 1,4 mm paksu piikki ("piikkimitta"). Piikki ujutetaan kuhunkin käsisulkaväliin varoen sulkien vaurioitumista (kuva 10). Sulkien 2. ja 3. (tässä tapauksessa ulkoa laskettuna pienin tai puuttuva uloin käsisulka on no. 1!) välistä mitataan molempien sulkien pituus.
- Siipisulan kovertuman pituus. Esimerkiksi 2. käsisulan sisähöydyn kovertuman pituus ja sijainti suhteessa muiden käsisulkien kärkiin on mm. kerttusilla lajituntomerkki. Yleisesti kovertuman pituus mitataan jännepituutena sulan kärjestä kovertuman "pohjaan".
- Siipien kärkiväli. Mitataan avoimien siipien siiven kärjen muodostavien käsisulkien välisenä etäisyytenä.
- Kyynärvarren pituus mitataan suljetulla siivellä radius- ja ulna-luiden pituus kyynärpästä ranteeseen.

Pään mitat

- Nokan pituus. Varpuslinnuilla on yleensä kallon etuosassa taive, johon työntömitan toinen leuka sopivasti pysähtyy. Korkeanokkaisilla lajeilla nokan takana voi olla matala syvennys, joka vastaa edellistä. Menetelmä "kallon kulmaan" sopii siis yleensä varpuslinnuille. Eräillä "tasapäisillä" lajeilla ei edellisenkaltaista selvää nollakohtaa ole. Näillä, esim. pähkinähakki, rajakohtana pidetään pään etuosan höyhenyksen reunaa, jolloin menetelmä on "nokka höyhenykseen". Höyhenyksen reuna voi olla vaikea tulkita. Eteenpäin suuntautuvat sierainhöyhenet eivät muodosta pään höyhenyksen etureunaa. Samoin voi mitata kahlaajien, lorkkien ja vesilintujen nokat. Petolinnuille vakioitu tapa on mitata nokan pituus vahanahan etureunasta nokan kärkeen. Joskus on käytetty vielä nollatasona sierainten etureunaa. Ellei ole selvää minkälaista vertailuainestoa on todennäköisimmin saatavissa, kannattaa mitata nokan pituus useammalla eri tavalla. Kaikissa menetelmissä mittaustapahtuu jännepituutena. Käytetty menetelmä on aina ilmoitettava.
- Nokan leveys mitataan pituusakseliin nähden kohtisuorasti nokan leveimmästä kohdasta höyhenettömän ja kovan nokan alueelta.
- Nokan korkeus mitataan vastaavalta kohdalta vastaavalla tavalla. Varpuslinnuilla standardikohta on sierainten takareunan taso.
- Nokka ja pää mitataan nokan kärjestä kallon takaosan (takaraivo) uloimpaan kohtaan.

Jalan mitat

- Nilkan pituus mitataan perinteisesti työntömitalla nilkansisäisen taipeen (intertarsaalinivelen) takaosan kuopasta viimeisen nilkkakilven etureunaan. Monilla lajeilla intertarsaalitaipeen alue voi olla höyhenten peittämä ja kolo voi olla matala ja vaikea paikallistaa. Sama koskee nilkan ja varpaiden rajavyöhykkeen kilpirakenteita. Siksi viimeaikaisissa lintuekologisissa tutkimuksissa on

LIITE 2. LINTUJEN RENGASTUKSESSA SALLITUT PYYNTI- JA MITTAUSMENETELMÄT

ollut suuntausta siirtyä mittaamaan nilkan pituus 90 asteen kulmaan taivutetun intertarsaalitaipeen takareunasta samoin 90 asteen kulmaan taivutettujen varpaiden tasalle

- Nilkan paksuus ja korkeus ovat mittoja, joita tarvitaan mm. sopivaa rengaskokoa ratkaistaessa. Esim. *Accipiter*-lajeilla kehittyneiden poikasten sukupuoli selviää nilkan paksuudesta. Myös lokkien poikasten lajinmäärityksessä ja sukupuolen määrityksessä tästä mitasta on apua, kunhan tietää miten mittauskohteessa ilmenevä ero muuttuu iän karttuessa. Lajiryhmäkohtaiset asiantuntijat ovat parhaita neuvomaan näissä mitoissa.
- Nilkka ja varpaat mitataan intertarsaalinivelen takaosasta pisimmän (keskimmäinen) varpaan kärkeen ilman ko. varpaan kynntä.
- Jalkapohjan pituus mitataan takavarpaan kynnen kärjestä tai tyveltä keskimmäisen varpaan kynnen kärkeen tai tyvelle.
- Varpaan pituus mitataan viimeisen nilkkakilven etureunasta joko varpaan tai kynnen kärkeen.
- Takavarpaan kynsi mitataan kynnen kärjestä sen tyvessä olevaan kynsinauhaan jännepituutena. Katkenneita kynsiä ei kannata mitata

Lintujen punnitus

Punnitukseen käytetään yleisimmin jousivaakoja ja digitaalisia vaakoja. Pienillä varpuslinnuilla tavoiteltava punnitustarkkuus on 0,1 g, yli 100 g painavilla lajeilla riittää 0,5 g ja yli 500 g painavilla lajeilla 5–10 g. Punnitusta varten lintu pannaan pussiin, suppiloon, putkeen tai muuhun apuvälineeseen, jossa se ei mittauksen aikana voi liikkua. Poikkeuksellisesti peto- ja vesilinnut voidaan punnita jaloista roikuttamalla, jos tämä on linnun tai rengastajan turvallisuuden kannalta tarpeen. Punnitusastiaksi monille pienille varpuslinnuille soveltuu esimerkiksi filmipurkki. Myös digitaaliväällä lintu on "purkitettava" liikkumattomaksi. Punnituksen tulee tapahtua vakio-oloissa, ts. on huolehdittava siitä, ettei tuuli eikä sade haittaa. Punnituspussi on pidettävä vakio-painoisena puhdistamalla se aina tarpeen tullen. Punnittaessa jousivaakaa pidetään sormien varassa sen yläpäässä olevasta renkaasta, ei missään tapauksessa rungosta, koska silloin osoitin juuttuu helposti virheellisen lukeman kohdalle, vaikka vaaka olisi vain vähän vinossa.

Muut rengastuksen yhteydessä määritettävät lintujen ominaisuudet

- Näkyvä rasva tarkoittaa linnun ihon alle kertyvää varastorasvaa. Sen kuvaamiseksi on kehitetty useita asteikoita 1950-luvulta alkaen. Operation Balticin asteikko on ollut käytössä varpuslintujen näkyvän rasvan määrän arvioinnissa.
- Lihaskunto arvioidaan linnun lentoli hasten profiilista rintalastan keskikohdalta. Tämä arviointi tehdään takaviistosta arvioimalla muoto paljaaksi puhallettujen rintalihasten perusteella käyttäen neliportaista Bairleinin (1995: Manual of Field Methods - European Science Foundation) asteikkoa.
- Kloaakin muotoa arvioidaan Svenssonin (1997: Euroopan varpuslinnut – sukupuolen ja iän määrittäminen) johdanto-osassa esitettyjen mallikuvien havainnollistamalla kolmiportaisella asteikolla. Kloaakin muoto selviää puhaltamalla sen ympäriltä höyhenet sivuun.
- Hautomalaikun kehitysasteen tutkiminen tapahtuu puhaltamalla koko alapuolen höyhennys sivuun keskilinjalta samoin kuin rasvaa määritettäessä. Hautomalaikun kehitysaste arvioidaan kuusiportaisella asteikolla (Lehikoinen 2017: Lintujen mittausmenetelmät. Rengastajan käsikirja).
- Kallon luutumisuusaste on suhteessa linnun ikään ja voidaan tutkia siten, että linnun pääläen höyhenyksen tehdään puhaltamalla ja tarvittaessa höyhenet kostuttamalla hiukan kallon keskiviivasta sivuun jakaus, jonka muodostamasta "ikkunasta" päänahkaa liikuttelemalla nähdään pääläen luutumisen vaihe. Tarkemman kuvauksen menetelmästä ja seitsenportaisen asteikon ovat esittäneet Jenni & Winkler (1994: Moulting and Ageing of European Passerines. A&C Black).

Mittavälineet

Lintujen mittaajan kolme tärkeintä välinettä ovat mittalevy, työntömitta (mauseri) ja vaaka. Alla on kuvailtu lyhyesti nämä ja muutama muu yleisesti käytetty mittaväline:

Mittalevy on kovasta materiaalista tehty viivain tai levy, jossa on millimetriasteikko ja toisessa päässä on koroke, jota vasten linnun siiventaive voidaan tukea. Mittalevyä käytetään siiven ja pyrstön mittojen keräämiseen

Vaaka - käytännössä jousi- tai elektronivaakaa. Vaakojen lisäksi tarvitaan punnituspussi, -suppilo tai muu apuväline, jonka koko valitaan linnun koon mukaan ja joka estää linnun liikkumisen punnituksen ajan. Vaakaa käytetään linnun punnitsemiseen.

Työntömitta, joko elektroninen tai mekaaninen. Työntömittaa käytetään pään ja jalan mittojen keräämiseen, mutta se soveltuu myös tarvittaessa siipikaavion mittaamiseen.

Rullamitta - Isojen lintujen siiven pituutta on vanhastaan mitattu myös rullamitalla, mikä ei kuitenkaan mittanauhan taipumisen vuoksi ole suositeltavaa, ellei voi varmistaa mitan suorutta.

Piikkimitta on mittalevyn tapainen, mutta toisen pään korokkeen sijaan siinä on yksittäinen piikki, jonka vuoksi se soveltuu erityisesti sulkien pituuksien mittaamiseen, mutta tarvittaessa myös muiden siiven ja pyrstön mittojen keräämiseen.

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen saa hakea muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tavallisella kirjeellä toimitetussa tiedoksiannossa vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Asian katsotaan tulleen viranomaisen tietoon kuitenkin kirjeen saapumispäivänä.

Tavallisena sähköisenä tiedoksiannona toimitetussa tiedoksiannossa asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Todisteellisesti toimitetussa tiedoksiannossa tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi kolmantena päivänä tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- * valittajan nimi ja kotikunta
- * jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, on myös tämän nimi ja kotikunta ilmoitettava
- * postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- * päätös, johon haetaan muutosta
- * miltä kohdista päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- * perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava muutoin kuin sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä:

- * elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- * todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- * asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- * asiamiehen valtakirja, asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää
- * toimitettaessa valituskirjelmä sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmä on toimitettava **Helsingin hallinto-oikeuden kirjaamoon**. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmän voi toimittaa perille henkilökohtaisesti, lähetin välityksellä, postitse tai sähköisesti. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitetun valituskirjelmän on oltava käytettävissä hallinto-oikeuden vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään asian käsittelystä hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 270 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Sörnäistenkatu 1, 00580 Helsinki
Käyntiosoite: Sörnäistenkatu 1, 00580 Helsinki
Puhelin: 029 56 42069
Telefax: 029 56 42079
Sähköposti: helsinki.hao@oikeus.fi
Aukioloaika: 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä perittyä suoritemaksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.